

FINANSIJSKI PLAN
AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE
ZA 2024. GODINU

Podgorica, 2024. godine

SADRŽAJ

1. Osnovne odredbe	3
2. Pravni status i nadležnosti Agencije	3
3. Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti	6
4. Planirane aktivnosti	9
4.1. Komunikacione aktivnosti.....	12
5. Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije	15
6. Budžet Agencije	17
6.1. Struktura rashoda.....	18
7. Budžet Agencije za zaštitu konkurencije za 2024. godinu, organizacioni kod: 40911... 20	
8. Zaključak.....	22

1. Osnovne odredbe

Obaveza izrade Finansijskog plana Agencije za zaštitu konkurencije za 2024. godinu propisana je Zakonom o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/2018 i 145/2021) (u daljem tekstu: Zakon).

Finansijskim planom utvrđuju se ukupni prihodi i rashodi Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija). Isti je baziran na pokazateljima poslovanja iz prethodne godine, te projekcijama u narednoj godini.

Planirani prihodi i rashodi u funkciji su ostvarivanja godišnjeg programa rada i razvoja Agencije.

Finansijski plan Agencije je pripremljen u skladu sa zaključcima i smjernicama Vlade Crne Gore, a uz dosljedno poštovanje principa efikasnog i efektivnog korišćenja svih resursa Agencije. Isti je pripremljen na način koji će omogućiti izvršavanje predviđenih aktivnosti opredijeljenih zakonom i ostalom regulativom.

2. Pravni status i nadležnosti Agencije

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti konkurencije osnovana je Agencija za zaštitu konkurencije kao institucija sa javnim ovlašćenjima, koja samostalno i nezavisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti utvrđenih Zakonom. Agencija shodno članu 19, stav 2, tačka 24 Zakona, podnosi na upoznavanje Vladi i Skupštini, Izvještaj o radu za prethodnu godinu, dok Vladi Crne Gore podnosi Finansijski plan za narednu godinu.

Imajući u vidu ovlašćenja direktora Agencije shodno odredbi člana 22 stav 1 tačka 4b) Zakona i nadležnosti Savjeta propisane odredbom člana 20f stav 1 tačka 2 Zakona, koje se odnose na finansijski plan, odnosno da je za izvršenje ove obaveze propisan rok do 1. novembra, Agencija kao budžetska jedinica nije bila u mogućnosti isti sačiniti, iz razloga što do propisanog roka nije bio predložen Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Naime, kako je Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu usvojen 30.12.2023. godine, odnosno objavljen u Službenom listu broj 124/23 od 31.12.2023. godine, to je Agencija pristupila izradi Finansijskog plana, a na osnovu zakonskog osnova za određivanje budućih prihoda i rashoda, što bi u krajnjem rezultiralo podacima koji ne bi odgovarali realnom stanju.

Rad Agencije usmjeren je na aktivnosti kojima ona, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima, kontroliše ponašanje učesnika na

tržištu, sa zadatkom da onemogući postupanja istih u smislu ograničavanja slobodne konkurencije.

U nadležnosti Agencije, a u skladu sa zakonodavnim rješenjima na snazi kojima je uređena predmetna oblast, je **pokretanje i vođenje postupka zbog radnji i akata koji predstavljaju zabranjene sporazume, preduzimanje radnji i akata dominantnih učesnika na tržištu, pri čemu te radnje i akti mogu predstavljati zloupotrebu takvog položaja, te kontrola koncentracija značajnih učesnika na svjetskom i/ili domaćem tržištu**. U tom smislu, Agencija vodi upravni postupak, sa ciljem utvrđivanja da li pojedine radnje i postupci privrednih subjekata mogu imati za posljedicu značajno narušavanje, ograničavanje ili sprečavanje konkurencije.

Postupanja Agencije u tom pravcu su i usmjerena na aktivnosti kojima ona, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima, **kontroliše ponašanje učesnika na tržištu, sa zadatkom da onemogući postupanja istih u smislu ograničavanja slobodne konkurencije**.

Posebne aktivnosti Agencije odnose se na **promovisanje prava i politike zaštite konkurencije**, davanjem stručnih mišljenja u skladu sa Zakonom, nacrtima zakona i drugih propisa, te o ostalim pitanjima od značaja za zaštitu konkurencije i razvoj ekonomskih sloboda na tržištu Crne Gore.

Ono što je ipak najbitnije jeste da je Agencija, koja utvrđuje povrede zakona, istim dobila **ovlašćenje da sprovodi sve ispitne radnje i neposredno**, čime se obezbjeđuje svakako mogućnost za bolju sprovodljivost samog zakona, te jasno i veću obazrivost učesnika na tržištu i odvratanje, u preventivnom smislu, od preduzimanja radnji kojima se može spriječiti, ograničiti ili narušiti konkurencija.

Dodatno, Agenciji je stavljena u nadležnost mogućnost kažnjavanja za radnje zloupotrebe dominantnog položaja, kao i mogućnost izricanja kazne u procentualnom iznosu od ostvarenog prometa, odnosno u fiksnom iznosu direktno od strane Agencije, a u slučaju odbijanja saradnje ili dostavljanja neistinitih podataka i činjenica.

Polazeći od najbolje prakse EU iz ove oblasti, proširene su **nadležnosti i postupanja Agencije u dijelu kontrole sredstava državne pomoći**, u smislu preuzimanja ovlašćenja Komisije za kontrolu sredstava državne pomoći od strane Agencije.

Agencija je preuzela poslove Komisije za kontrolu državne pomoći koja je razriješena na sjednici Vlade, dana 26. jula 2018. godine.

U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, kontrolu usklađenosti državne pomoći i kontrolu namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći vrši Agencija za zaštitu konkurencije, takođe u skladu sa ovim zakonom nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći.

Shodno odredbama člana 25a Zakona, Agencija na osnovu podataka dobijenih od davalaca državne pomoći, sačinjava **Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini**, koji dostavlja Vladi i Skupštini do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja. Agencija isti dostavlja **Evropskoj komisiji**, u skladu sa obavezama preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorima i onim proisteklim iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore Evropskoj uniji.

• Rukovođenje Agencijom

Shodno važećim izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, organi Agencije su Savjet i direktor.

U cilju veće samostalnosti pri donošenju odluka osnovan je Savjet, koji ima predsjednika i dva člana. Savjet odlučuje većinom glasova od ukupnog broja članova Savjeta.

Izvršeno je razgraničenje nadležnosti Savjeta i direktora Agencije.

Agencijom rukovodi direktor Agencije. Direktor Agencije ima zamjenika. Direktora Agencije i zamjenika direktora Agencije imenuje Savjet, na period od pet godina, na osnovu javnog konkursa, i mogu biti ponovo imenovani.

Svi navedeni ciljevi za 2024. godinu su projektovani u skladu sa potrebama i veličinom sveukupnog tržišta Crne Gore, kao i potrebama dosljednog sprovođenja zakonodavnog okvira na snazi u Crnoj Gori na ovom planu. Ostvarenje navedenih ciljeva će u velikoj mjeri pomoći daljem razvoju ekonomije Crne Gore, povećati sigurnost za investitore i obezbijediti ispunjenje postavljenih uslova i zahtjeva EU u vezi pregovaračkog poglavlja 8 (*Konkurencija*) i sveobuhvatnog plana integracije.

Sektori konkurencije i državne pomoći u narednom periodu se moraju kontinuirano razvijati, stoga se na unapređenje konkurencije i državne pomoći mora posebno djelovati, i to iz sljedećih razloga: zakonodavni okvir iz obje oblasti se mora ažurno usklađivati i razvijati u skladu sa zakonodavnim okvirima na nivou EU; Agencija u svom radu pruža značajne rezultate primjenom normi kontrole državne pomoći i antimonopolske politike;

administrativni kapaciteti se i u narednom periodu moraju pospješiti i biti na nivou kapaciteta agencija EU.

3. Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti

Unutrašnja organizacija i način poslovanja, opšti akti Agencije, kao i druga pitanja značajna za rad ove institucije bliže su uređena Statutom Agencije. Na prava i obaveze zaposlenih u Agenciji primjenjuju se propisi kojima se uređuju položaj i zarade državnih službenika i namještenika.

Organi Agencije su Savjet i direktor Agencije. Radom Agencije rukovodi direktor, koji ima svog zamjenika.

Agencija je funkcionalno nezavisna institucija, koja sve odluke donosi samostalno i na osnovu sprovedenih postupaka u skladu sa Zakonom o zaštiti konkurencije Zakonom o kontroli državne pomoći kao i Zakonom o upravnom postupku.

Budući da se finansira iz Budžeta Crne Gore, **Agencija nema finansijsku nezavisnost,** te je Finansijski plan ove institucije predmet prethodnog odobrenja od strane Ministarstva finansija i Vlade Crne Gore. S tim u vezi, Agencija nema mogućnost raspolaganja sopstvenim prihodima, te cjelokupan iznos sredstava, ostvaren tokom kalendarske godine po ovom osnovu, prenosi u Budžet Crne Gore.

Prilikom ocjene potencijala Agencije, jedan od važnijih uslova predstavlja i dovoljan broj kvalifikovanog kadra, koji bi garantovao nesmetano funkcionisanje ove institucije. Da bi se izvršili zadaci koji su postavljeni pred ovu Agenciju, pored unapređenja zakonske regulative, potrebno je i kontinuirano kadrovska jačanje u dijelu specifičnih oblasti primjene zakona.

Transparentnost i dostupnost informacija o radu Agencije, kao i širenje svijesti kod javnosti o ulozi i nadležnostima Agencije, biće i u toku 2024. godine prezentirano posredstvom zvanične internet stranice Agencije www.azzk.me, ali i na brojnim seminarima, konferencijama, predavanjima i sl.

Za razliku od sektorskih regulatora (koji nadziru i regulišu poslovanje u samo jednom privrednom sektoru), koji imaju i po više desetina zaposlenih službenih i ovlašćenih lica, u Agenciji na najsloženijim poslovima metoda istraživanja konkurencije – ispitnih i istražnih radnji, te utvrđivanja povreda konkurencije i odobravanja koncentracija i oblasti državne pomoći, nije angažovan još uvijek dovoljan broj stručnog kadra.

Zbog evidentnog nedostatka broja izvršilaca u odnosu na potrebe rada, a u skladu sa politikom Vlade Crne Gore koja se odnosi na reformu javne uprave, svakako je neophodno u budućem periodu razmotriti mogućnosti za povećanjem ovog broja izvršilaca.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, broj: 06-40/22-668/6, od 25.08.2022. godine, i Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije, broj 06-040/23-310/6, od 31.05.2023. godine, za vršenje poslova iz djelokruga rada Agencije utvrđena su radna mjesta za 55 izvršilaca, uključujući **predsjednika i članove Savjeta** (dva člana Savjeta) i **direktora i zamjenika direktora Agencije**.

U cilju efikasnijeg i efektivnijeg ostvarivanja procesa rada, organizovani su poslovi u okviru organizacionih jedinica, koji se odnose na poslove utvrđivanja zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza, opšti i finansijski poslovi, kao i poslovi kontrole državne pomoći.

<i>Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije – 2023.</i>				
<i>Kvalifikacija</i>	<i>Pravnici</i>	<i>Ekonomisti</i>	<i>Ostali</i>	<i>Ukupno</i>
<i>1. VSS</i>	<i>13</i>	<i>15</i>	<i>3</i>	<i>31</i>
<i>2. SSS</i>			<i>3</i>	<i>3</i>
<i>Ukupno</i>	<i>13</i>	<i>15</i>	<i>6</i>	<i>34</i>

Tabela 1: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u Agenciji, stanje 2023. godine

<i>Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije po organizacionim jedinicama – 2023.</i>					
<i>Organizaciona jedinica</i>	<i>VSS</i>			<i>SSS</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>Pravnici</i>	<i>Ekonomisti</i>	<i>Ostali</i>		
<i>Predsjednik Savjeta</i>		<i>1</i>			<i>1</i>
<i>Član Savjeta</i>	<i>2</i>				<i>2</i>
<i>Direktor</i>		<i>1</i>			<i>1</i>
<i>VD Zamjenik direktora</i>		<i>1</i>			<i>1</i>

<i>Sektor za zaštitu konkurencije</i>	6	7			13
<i>Sektor za kontrolu državne pomoći</i>	3	3			6
<i>Služba za opšte poslove i finansije</i>	2	2	3	3	10
<i>Ukupno</i>	13	15	3	3	34

Tabela 2: Broj zaposlenih u Agenciji po organizacionim jedinicama, 2023. godine

Cijeneći potrebu razvoja administrativnih kapaciteta radi adekvatnog i potpunog sprovođenja propisa iz oblasti zaštite konkurencije, i kontrole državne pomoći, kao i ispunjenja predviđenih obaveza Crne Gore u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, Agencija nalazi da je u narednom periodu broj izvršilaca potrebno uvećavati.

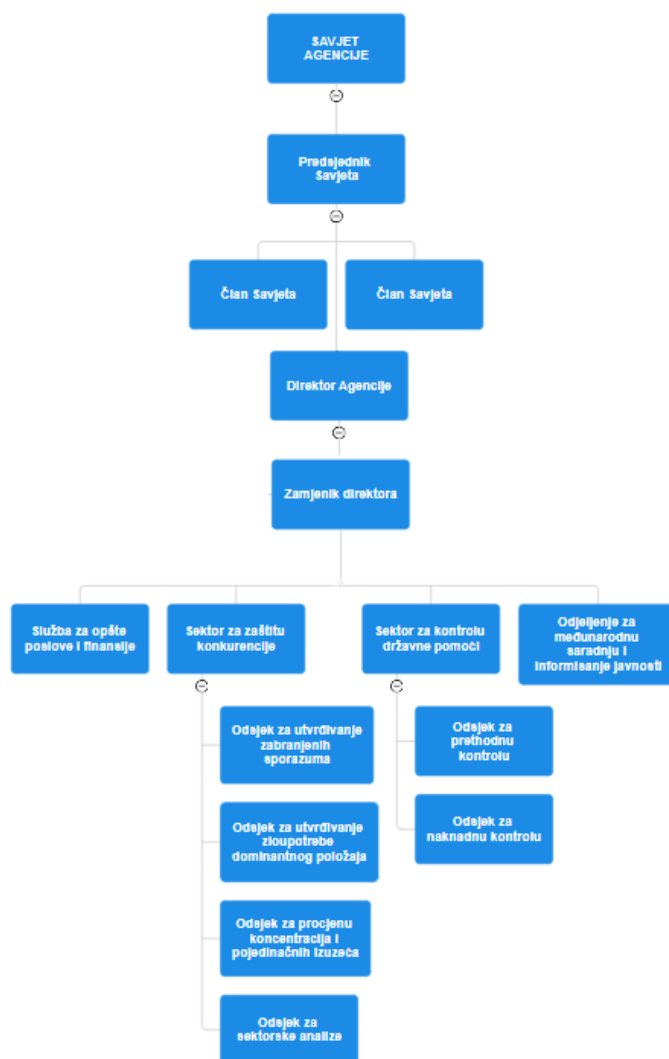
U toku kalendarske 2024. godine, posvetiće se pažnja i realizaciji programa stručnog usavršavanja i sticanja novih znanja zaposlenih u Agenciji, kako bi mogli efikasno odgovoriti na izazove u svakodnevnom radu. U tom smislu planirano je i dalje kontinuirano osposobljavanje postojećih, ali i povećanje broja zaposlenih predviđenih Kadrovskim planom za 2024. godinu.

Ovo posebno ako se ima u vidu da je politika konkurencije ocijenjena kao razvojna politika, koja je jedan od četiri stuba funkcionisanja unutrašnjeg zajedničkog EU tržišta, te da je za pravilno i potpuno sprovođenje predmetne politike neophodan značajno veći broj obrazovanog i stručnog kadra nego što je to Agencija imala na raspolaganju u prethodnom periodu.

Popuna sistematizovanih radnih mjesta u narednom periodu vršiće se postepeno, polazeći od prioriteta, te dobijenih saglasnosti i budžetski opredijeljenih sredstava za ove namjene.

Iako je Crna Gora nastavila da razvija svoje administrativne kapacitete iz predmetne oblasti, evidentno je da postoji potreba za daljim uvećanjem administrativnih i istraživačkih kapaciteta Agencije.

ŠEMATSKI PRIKAZ UNUTRAŠNJE ORGANIZACIJE I SISTEMATIZACIJE AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE¹

4. Planirane aktivnosti

Pojedinačno utvrđene pozicije u Finansijskom planu zasnovane su na osnovu ukupno opredijeljenih budžetskih sredstava za 2024. godinu, te planiranih aktivnosti Agencije usmjerenih ka ostvarivanju njene osnovne funkcije.

¹ Važeća šema organizacione strukture Agencije.

Agencija će u narednom periodu aktivno učestvovati i u kreiranju prakse na ovom području, kako bi joj to iskustvo pomoglo da se, po ulasku Crne Gore u EU, potpuno ravnopravno i efikasno uklopi u rad evropskih tijela za zaštitu konkurencije. Iz tih razloga, i aktivnosti Agencije u 2024. godini u značajnoj mjeri će biti usmjerene na postizanje ciljeva koji su pred Crnom Gorom postavljeni kao uslovi za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 8 – *Konkurencija*, i to i u dijelu koji se odnosi na tzv. „antitrust“² (ocjena sporazuma između učesnika na tržištu, zloupotrebe dominantnog položaja, te kontrolu koncentracija) i kontrolu državne pomoći, a u skladu sa preuzetim obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Aktivnosti koje obavlja Međunarodna saradnja Agencije za zaštitu konkurencije će se u narednom periodu odnositi na unapređenje kontinuirane saradnje i odnosa sa drugim državnim i međunarodnim organizacijama, prevashodno o pitanjima koja se tiču zaštite konkurencije na tržištu i kontrole državne pomoći. Međunarodna saradnja će se bazirati i na uspostavljanju većeg broja bilateralnih programa saradnje u cilju uspostavljenja kooperacije sa nadležnim institucijama za politike konkurencije i državne pomoći zemalja članica Evropske unije. Uspostavljanjem saradnje sa nadležnim agencijama i tijelima za konkurenciju i državnu pomoć zemalja članica EU obezbjeđivaće se praktična podrška kroz prenošenje iskustva i prakse koja se primjenjuje na nivou EU. Akcenat aktivnosti međunarodne saradnje u 2024. godini jeste potpisivanje memoranduma o saradnji sa nadležnim institucijama zemalja članica.

Efikasna i uspješna zaštita konkurencije ostvaruje se i raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima u svakodnevnoj praksi Agencije, u postupcima koji zahtijevaju složene pravne i ekonomske analize, upućenost u propise i podzakonske akte i poznavanje specifičnosti preduzetnika i sektora, kao i njihovog ponašanja na tržištu. U tom pravcu, posebne aktivnosti u 2024. godini biće usmjerene na jačanju administrativnih kapaciteta, u Agenciji, prvenstveno u dijelu državne pomoći, te na poslove kojima je cilj afirmacija tržišnih načela.

Konačno, u djelokrugu rada Agencije, uz svakodnevne poslove iz opisanih aktivnosti, ubraja se i aktivno učešće predstavnika Agencije u pregovorima za pristupanje Crne Gore u EU, konkretno u zatvaranju poglavlja 8 – *Konkurencija*. U tom pravcu, Agencija će intenzivno saradivati sa državnim i pravosudnim institucijama u Crnoj Gori i Evropskom komisijom, nastaviti sa korišćenjem i sprovođenjem EU projekata, kao i međunarodnim aktivnostima iz djelokruga svoga rada.

Nadležnosti i postupanja Agencije u 2024. godini treba posmatrati prvenstveno kroz doprinos ukupnom ekonomskom razvoju zemlje instrumentima politike i zaštite prava

² Antimonopolska pravila i spajanja.

konkurencije, koji se ogledaju u suzbijanju netržišnih oblika ponašanja preduzetnika, posebno onih u dominantnom, odnosno monopolskom položaju. Uklanjanje prepreka za pristup tržištu ili distributivnim kanalima novim preduzetnicima, te preduzetnicima manje tržišne snage, stvaraju se pretpostavke za ravnopravnu tržišnu utakmicu, što povoljno utiče i na politiku zapošljavanja.

Predmetne aktivnosti Agencije, planirane tokom 2024. godine, upućuju na stvaranje uslova za ekonomski rast koji se zasniva na inovacijama i novim ulaganjima, povećanju produktivnosti, rastu zaposlenosti, te jačanju konkurentne sposobnosti crnogorske ekonomije, ali i značaju sprovođenja prava i politike konkurencije u tržišnoj ekonomiji, kroz ravnopravan tretman svih subjekata, te stvaranja jednakih uslova za sve učesnike na tržištu, bez obzira na njihovu tržišnu snagu, kako bi se stvorilo ekonomsko i institucionalno okruženje koje će podsticati inovacije i nova ulaganja, kako boljim zakonodavstvom, tako i uklanjanjem administrativnih i drugih barijera ili pak sankcionisanjem protiv tržišnih postupanja učesnika na način koji će svima osigurati jednake uslove privređivanja.

Politika zaštite konkurencije je izuzetno važan segment svakog, pa i crnogorskog tržišta. Ovo iz razloga što upravo kvalitet tržišnih sloboda, stepen konkurencije i mogućnost ulaska novih igrača na tržište opredjeljuje konkurentnost jedne privrede za kontinuirani razvoj i privlačenje stranih direktnih investicija. Istovremeno, politika konkurencije i propisi koji uređuju ovu oblast su ključne teme i evropske politike zajedničkog tržišta, te kao takve za Crnu Goru predstavljaju dio najznačajnijeg poglavlja na putu pristupanja EU. Kao i u članicama Unije, konkurencija je i u Crnoj Gori ustavna kategorija, pa ona i **njena zaštita predstavljaju osnovu tržišne ekonomije i ekonomsko-političke stabilnosti zemlje.**

Na osnovu prispjelih zahtjeva i predmeta u radu, te iskustva zemalja u okruženju, Agencija razumije u potpunosti svoju ulogu na planu ispunjenja svih obaveza u postupku pregovora o pristupanju Crne Gore EU, naročito cijeneći značaj politike konkurencije za funkcionisanje jedinstvenog unutrašnjeg tržišta EU. U tom smislu, Agencija je, na osnovu dosadašnjih zahtjeva EK, u obavezi da obezbijedi kao minimum, a što su bili i prioriteti u njenom radu i u prethodnim godinama, između ostalog:

- Učestvovanje u dijelu aktivnosti na usaglašavanju zakonodavnog okvira;
- Praćenje prakse Evropskih sudova i EK u pojedinačnim slučajevima i primjena u postupcima u Crnoj Gori;
- Transparentan rad i potpunu obaviještenost privrednih subjekata i opšte populacije o značaju i ciljevima politike konkurencije: a) preventivno – saradnjom sa drugim organima i organizacijama u Crnoj Gori (prije svega nezavisna

regulatorna tijela), i b) represivno – donošenjem valjanih rješenja na nadležnost prekršajnih sudova, sa ciljem kažnjavanja u korist Budžeta Crne Gore;

- Unapređenje međunarodne saradnje na planu stvaranja jedinstvene prakse u postupcima dokazivanja i ocjene dokaza, a u skladu sa zemljama EU i okruženja, i
- Povećanje administrativnih kapaciteta Agencije, posebno u dijelu novih nadležnosti i postupanja u okviru državne pomoći.

S tim u vezi, Agencija je, uzimajući u obzir očekivani dalji razvoj politike konkurencije, razumijevanja svih nezakonitih radnji i prakse koje postoje na tržištu Crne Gore i postupaka u toku, koji moraju biti predmet posebnog i zahtjevnog postupka dokazivanja i **projektovala potrebu većeg angažovanja sredstava u odnosu na 2023. godinu.**

Takođe, ponovo ističemo potrebu uvećanja administrativnih i istraživačkih kapaciteta Agencije, posebno kada se ima u vidu da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije poslove državne pomoći preuzela Agencija, koja mora imati nadležnosti i resurse za potpunu primjenu pravila o državnoj pomoći a koje su proistekle iz procesa pristupanja EU.

Svi navedeni ciljevi su projektovani u skladu sa potrebama i veličini sveukupnog tržišta Crne Gore, kao i potrebe dosljednog sprovođenja zakonodavnog okvira na snazi u Crnoj Gori na ovom planu. Ostvarenje navedenih ciljeva će u velikoj mjeri **pomoći dalji razvoj ekonomije Crne Gore, povećati sigurnost za investitore i obezbijediti ispunjenje postavljenih uslova i zahtjeva EU na planu integracija.**

4.1. Komunikacione aktivnosti

Preduslov ispunjavanja obveze Agencije u svojoj misiji i procesu pridruživanja EU, jeste i visok stepen transparentnosti rada institucije, kroz različite komunikacijske kanale, koji se odvija na nekoliko nivoa. Osim izvršavanja zakonske obveze Agencije, koja se odnosi na podnošenje Izvještaja o radu Vladi i Skupštini, isti se ujedno objavljuje na zvaničnoj internet stranici Agencije www.azzk.me. Agencija njeguje dugogodišnju praksu da na svojoj internet stranici redovno objavljuje sve svoje odluke (rješenja, zaključke, mišljenja), kao i najvažnija interna dokumenta Agencije (Statut, uputstva, pravilnike itd.).

Transparentnost i dostupnost informacija o radu Agencije, kao i širenje svijesti kod javnosti o ulozi i nadležnostima Agencije, biće i u toku 2024. godine prezentirano kako posredstvom zvanične internet stranice Agencije www.azzk.me, tako i na brojnim seminarima, konferencijama, predavanjima i sl. Dio takvog pristupa otvorenosti predstavljaju komunikacijske aktivnosti vezane za predstavljanje odluka Agencije u

javnosti, te prezentacije njenog rada putem svih raspoloživih komunikacijskih kanala. Isti pristup transparentnosti Agencija će zadržati i u narednoj godini.

- **FMC i upravljanje rizicima kao podrška procesu planiranja**

Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“, broj 75/18), članom 6, utvrđeno je da je za ostvarivanje poslovnih ciljeva subjekta i uspostavljanje i razvoj unutrašnje kontrole u subjektu, u skladu sa ovim zakonom, odgovoran rukovodilac subjekta. Rukovodilac subjekta, odnosno rukovodilac organizacione jedinice dužan je da ciljeve iz svoje nadležnosti ostvaruje upravljanjem sredstvima na pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.

Finansijsko upravljanje i kontrola uvode se radi unapređenja finansijskog upravljanja i odlučivanja u realizaciji postavljenih ciljeva subjekta, a naročito obavljanja poslova u skladu sa zakonom, podzakonskim i internim aktima, ugovorima i propisanim postupcima, obezbjeđenja pouzdanog, potpunog i blagovremenog finansijskog i poslovnog izvještavanja, pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog korišćenja sredstava, zaštite imovine, obaveza i drugih resursa od gubitaka koji mogu nastati neodgovarajućim upravljanjem, neopravdanim trošenjem i korišćenjem, kao i od nepravilnosti i prevara.

Prema važećoj zakonskoj regulativi, Agencija je odgovorna za adekvatno i efikasno finansijsko upravljanje koje će omogućiti pouzdan sistem finansijske kontrole, a na taj način i efektivno izvršenje funkcija ove institucije, uključujući i upravljanje rizikom.

Finansijsko upravljanje i kontrola (FMC) je najznačajnija oblast interne kontrole jer ona utiče na sve aktivnosti Agencije. U upravljanju finansijama u javnom sektoru velika pažnja se poklanja konceptu finansijske kontrole. Svi rukovodioci imaju dužnost i obavezu finansijske kontrole, kako bi obezbijedili najbolje korišćenje resursa i minimiziranje gubitka, rasipanja i zloupotrebe imovine, prevare i korupcije.

Radi sprovođenja sistema finansijskih kontrola i upravljanja u Agenciji, sačinjen je set internih pravila i procedura (*Knjiga procedura*) u cilju pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog korišćenja budžetom odobrenih sredstava. Od osnivanja Agencije, prepoznat je značaj donošenja određenih internih pravila, procedura, odluka i uputstava koja se odnose na definisanje određenih pitanja, kao i ekonomičnije i racionalnije trošenje budžetskih sredstava i tačno preciziranje odgovornosti pojedinih službenika u obavljanju poslova koji se odnose na trošenje odobrenih sredstava, kao i izvještavanja o istom. *Knjiga procedura* se redovno ažurira, u skladu sa promjenama zakonske

regulative i potrebama Agencije.

Upravljanje rizicima je sastavni dio strukture upravljanja, koji omogućava da se predvide mogućnosti nepovoljnih okolnosti ili događaji koji bi mogli spriječiti ostvarivanje ciljeva subjekta, kao i da se unutrašnje kontrole i ograničeni resursi usmjere prema ključnim procesima. Efikasno upravljanje rizicima stvara dobre pretpostavke za donošenje odluka, efikasnost poslovanja, bolje predviđanje, a doprinosi i jačanju povjerenja u upravljački sistem javnog sektora.

Upravljanje rizicima obuhvata postupak identifikacije, procjene i praćenja događaja, koji mogu negativno uticati na ostvarivanje utvrđenih poslovnih ciljeva subjekta i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni. Rukovodilac subjekta dužan je da uspostavi registar rizika i odredi lice zaposleno u subjektu za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima. Upravljanje rizicima vrši se na osnovu smjernica koje donosi Ministarstvo finansija i socijalnog staranja.

Rukovodilac subjekta, radi realizacije poslovnih ciljeva iz nadležnosti subjekta, pojedine poslove i zadatke finansijskog upravljanja i unutrašnjih kontrola može rješenjem prenijeti na rukovodioce organizacionih jedinica ili druge zaposlene u subjektu, kako je utvrđeno članom 8 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru. Rukovodilac organizacione jedinice dužan je da u okviru prenijetih ovlašćenja, shodno članu 9 ovog Zakona, identifikuje, procjeni i upravlja rizicima koji mogu da ugroze ostvarivanje poslovnih ciljeva, te razvija i sprovodi odgovarajuće unutrašnje kontrole i druge mjere ili aktivnosti za upravljanje rizicima. Stoga, cilj upravljanja rizicima jeste da se smanji obim neizvjesnosti koje bi mogle biti prijetnja poslovnoj uspješnosti subjekta javnog sektora.

U tom smislu Agencija je sačinila *Registar rizika*, koji predstavlja spisak rizika, sa njihovom vjerovatnoćom nastanka i uticajem, mjerama za njihovu kontrolu i nadležnim osobama. Registar rizika je proces koji se ne završava konačnim proizvodom već je potrebno vršiti njegov kontinuiran pregled i ažuriranje.

Kao dio ovog procesa Agencija je i prepoznala neke od značajnijih rizika za instituciju, koji su bili označeni sa visokom vjerovatnoćom i visokim uticajem. Reagovanjem na neke od takvih rizika, Agencija je uspjela donekle da smanji nivo tih rizika. Takođe, Agencija je prepoznala, kao rizike visokog inteziteta i rizike u dijelu dodjele državne pomoći. Agencija će i nadalje preduzimati mjere za trend smanjenja rizika sa visokom

vjerovatnoćom i visokim uticajem, i pored toga što značajan uticaj na nastanak određenih rizika imaju i spoljašnji faktori. Registar rizika Agencije je objavljen na internet stranici: http://www.azzk.me/jml/images/docs/RR_AZZK_azuriran_2020_FINAL.pdf.

Analiza rizika je sistematičan i disciplinaran proces definisanja misije i ciljeva subjekta, identifikovanja rizika koji može uticati na postizanje ciljeva, procjenu rizika vezano za vjerovatnoću njihovog javljanja i uticaja i preduzimanje mjera za kontrolu rizika na prihvatljivom nivou, imajući u vidu troškove i prednosti.

5. Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije

Zakonom o zaštiti konkurencije (član 24 stav 1) je utvrđeno da se sredstva neophodna za rad Agencije u izvršenju poslova i zadataka utvrđenih ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje državna pomoć, obezbjeđuju iz:

- **naknada koje se plaćaju Agenciji,**
- **budžeta Crne Gore,**
- **ostalih izvora u skladu sa zakonom.**

Naknade se utvrđuju Tarifnikom, koji je donijela Agencija uz saglasnost Vlade Crne Gore. Visina naknada utvrđuje se za rješenja i akte koje izdaje Agencija pojedinim učesnicima na tržištu.

Predložena rješenja u Tarifniku daju mogućnost zainteresovanim učesnicima na tržištu da, prije podnošenja određenog zahtjeva Agenciji, budu upoznati sa nivoom naknada koje će snositi za izdavanje akata od strane Agencije po njihovom zahtjevu. Naknade se evidentiraju i nalaze na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore.

Agencija ostvaruje prihode od naknada po osnovu donijetih rješenja za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracija, pojedinačnih izuzeća sporazuma od zabrane, izdavanja mišljenja u vezi sa važećim propisima koji utiču ili mogu uticati na konkurenciju povreda Zakona o zaštiti konkurencije. Novčene kazne za povrede konkurencije na tržištu spadaju u nadležnost sudova za prekršaje Crne Gore i sredstva ostvarena na ovaj način predstavljaju sredstva koja pripadaju Budžetu Crne Gore.

Prihodi po ovom osnovu se ne mogu planirati, polazeći od činjenice da Agencija ne može ni približno znati koliko će, prije svega, biti podnešenih zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije, odnosno koliko će biti promjena vlasničke i upravljačke strukture na tržištu tokom godine. Prvenstveno iz tih razloga, sredstva Budžeta Crne Gore

predstavljaju glavni, i za sada jedini, izvor finansiranja Agencije, imajući u vidu nepredvidljivost i nesigurnost finansiranja iz sopstvenih izvora. Naravno, na kraju kalendarske godine, cjelokupan iznos sredstava ostvaren po ovom osnovu prenosi se Budžetu Crne Gore.

Kao što je već iznijeto, dio prihoda koji se izdvaja po osnovu naknada predviđenih Tarifnikom o visini naknada za poslove iz nadležnosti Agencije posebno će biti iskazan na računu Agencije, koji se vodi kod Centralne banke Crne Gore, uz napomenu da se isti ne može koristiti od strane Agencije, te iz tih razloga ne može biti ni sastavni dio Finansijskog plana Agencije za 2024. godinu.

Kretanje prihoda Agencije 2021, 2022. i 2023. godine (po osnovu naknada koje se plaćaju u postupcima pred Agencijom)

Godina	2021	2022	2023
Iznos u €	1.031.376,22	1.017.778,17	1.088.214,81

Tabela 3: Poređenje prihoda Agencije po godinama

Treba istaći da je Agencija, do kraja 2023. godine, a na osnovu naknada koje se plaćaju u postupcima pred Agencijom, prihodovala **1.088.214,81**, što je **44,63%** više od budžeta ove institucije za 2023. godinu (ukupna odobrena budžetska sredstva Agencije za 2023. godinu iznose: **752.405,58€**).

U skladu sa odredbama člana 25 Zakona o zaštiti konkurencije, finansiranje Agencije vrši se u skladu sa finansijskim planom koji donosi Agencija, a koji se podnosi Vladi na saglasnost, najkasnije do prvog novembra tekuće godine za narednu godinu, ako je Budžet usvojen u Parlamentu Crne Gore. Napominjemo da je Zakon o budžetu za 2024. godinu usvojen 30.12.2023. godine, odnosno objavljen u Službenom listu broj 124/23 od 31.12.2023. godine, te da je Agencija po usvajanju istog pristupila izradi Finansijskog plana za 2024. godinu.

Agencija je u obavezi da do kraja prvog kvartala tekuće godine Vladi i Skupštini Crne Gore podnese **Izveštaj o radu za prethodnu godinu**, a do kraja prvog kvartala tekuće godine Ministarstvu finansija nadležnom za poslove Budžeta, dostavi Godišnji finansijski izveštaj za prethodnu godinu.

Agencija nema finansijsku nezavisnost, nema svoj žiro-račun, u potpunosti se finansira iz Budžeta Crne Gore, odnosno da je budžetska potrošačka jedinica.

Na osnovu iznijetog, **Agencija je u obavezi da svoje finansijsko poslovanje vodi u svemu i u skladu sa propisima vezanim za budžetsko poslovanje**, odnosno u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalnih samouprava, te da sačinjava finansijske iskaze u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Republike, Budžete vanbudžetskih fondova i Budžete opština.

6. Budžet Agencije za 2024. godinu

Budžetsko planiranje u Agenciji, uređeno je *Internim uputstvom za izradu i donošenje budžeta Agencije za zaštitu konkurencije*, koji je sastavni dio Knjige procedura. Budžet se sačinjava na osnovu smjernica Ministarstva finansija i stvarnih potreba za fiskalnu godinu.

Imajući u vidu značaj planiranja budžeta, u procesu izrade istog uključeni su svi rukovodioci odsjeka, službi, kako ne bi došlo do preklapanja u postavljenim zahtjevima za dodjelu budžetskih sredstava.

Plan budžetskih sredstava neophodnih za rad Agencije za 2024. godinu pripremljen je u skladu sa zaključcima i preporukama Vlade Crne Gore i usaglašenog stava sa Ministarstvom finansija. Ukupan iznos od **825.675,77 €** opredijeljen je i sadržan u Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Povećanje budžetskih sredstava za 9,74%, u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu, opravdava se očekivanim povećanjem pojedinih izdataka Agencije, kao i dogovorom sa Ministarstvom finansija i Vladom Crne Gore, prilikom izrade Budžeta za 2024. godinu.

U tom pravcu, dat je uporedni prikaz ukupnog iznosa i pojedinih stavki budžeta, i to:

Izdaci	Budžet 2023. u €	Budžet 2024. u €
Ukupan iznos	752.405,58	825.675,77
bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	531.965,52	590362,09
rashodi za materijal	32.973,20	24.221,50

renta	70.000,00	91.100,00
ostali izdaci	33.056,00	21.910,00

Tabela 4: Usporedni prikaz budžeta Agencije 2023. i za 2024.

Sva plaćanja u Agenciji vrše se shodno sredstvima odobrenim Zakonom o budžetu za tekuću godinu i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa Budžeta Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžeta opština.

6.1. Struktura rashoda

Plan rashoda Agencije zasnovan je na realno očekivanim izdacima za obavljanje redovnih aktivnosti i funkcionisanja Agencije u 2024. godini. Svaka pojedinačna stavka rashoda planirana je na osnovu rashoda iz 2023. godine, korigovana za planirani nivo promjena po Budžetu u 2024. godini.

Tekući izdaci su planirani u iznosu od **814.425,77€** i čine ih izdaci za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, ostala lična primanja, rashodi za materijal, usluge, tekuće održavanje, renta i ostali izdaci.

Izdaci za bruto zarade planirani su u iznosu od **590.362,09€** i odnose se na neto zarade stalno zaposlenih, kao i pripadajuće poreze i doprinose u skladu sa utvrđenim zakonskim propisima, i odnose na period u kojem će se zarade i naknade isplaćivati tokom 2024 godine.

Rashodi za materijal i usluge u odnosu na izdatke u 2024. godini neznatno su uvećani i planirani su u iznosu od **75.551,68€**, a odnose se na sve kategorije materijalnih troškova, uključujući troškove materijala, službenih putovanja, reprezentacije, električne energije, goriva, komunikacionih usluga, konsultantskih usluga, advokatske, notarske i pravne usluge, usluge stručnog usavršavanja i ostale usluge.

Planirani **izdaci za tekuće održavanje** iznose **28.000,00€**, odnose se na tekuće održavanje građevinskih objekata i tekuće održavanje opreme.

Troškovi po osnovu **rente** iznose **91.000 00€**, a u skladu sa odredbama predstojećeg ugovora o zakupu poslovnog prostora, a i preporukama Vlade Crne Gore o smanjenju izdataka zakupa poslovnih prostorija.

Kapitalni izdaci planirani su u iznosu od **9.250,00€** na godišnjem nivou za 2024. godinu što je znatno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Prilikom trošenja sredstava planiranih Finansijskim planom, Agencija će dosljedno poštovati sve zakonske i druge propise, procedure i zaključene ugovore. U sprovođenju procedura i donošenja odluka i rješenja, Agencija će poštovati principe dosljednosti i usklađenosti sa primjenljivom regulativom i pravnim sistemom Crne Gore, a isključivo sa ciljem ostvarivanja funkcije koja joj je povjerena.

7. Budžet Agencije za zaštitu konkurencije za 2024. godinu, organizacioni kod: 40911

Funk.klas.	Ekon.klas.	OPIS	Tekući budžet i budžet državnih fondova 2024.
Program 15 004		Trgovina, zaštita konkurencije, potrošača i intelektualne svojine i unapređenje poslovnog ambijenta	825.675,77
Potprogram 15 004 004		Sprečavanje narušavanja slobodne konkurencije i kontrola državne pomoći	825.840,34
Aktivnost 15 004 004 001		Sprečavanje narušavanja slobodne konkurencije	652.840,34
	4	Izdaci	652.840,34
	41	Tekući izdaci	641.590,34
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	439.726,66
0411	411-1	Neto zarade	330.565,08
0411	411-2	Porez na zarade	21.587,14
0411	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	59.748,43
0411	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	24.544,11
0411	411-5	Opštinski prirez	3.281,90
	412	Ostala lična primanja	1.502,00
0411	412-4	Jubilarnе nagrade	1,00
0411	412-5	Otpremnine	1,00
0411	412-7	Ostale naknade	1.500,00
	413	Rashodi za materijal	24.221,50
0411	413-1	Administrativni materijal	10.721,50
0411	413-4	Rashodi za energiju	5.000,00
0411	413-5	Rashodi za gorivo	5.500,00
0411	413-9	Ostali rashodi za materijal	3.000,00
	414	Rashodi za usluge	41.330,18
0411	414-1	Službena putovanja	8.824,31
0411	414-2	Reprezentacija	1.921,66
0411	414-3	Komunikacione usluge	11.524,21
0411	414-6	Advokatske, notarske i pravne usluge	1.000,00
0411	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	10.000,00
0411	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1.000,00
0411	414-9	Ostale usluge	7.000,00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	28.000,00
0411	415-2	Tekuće održavanje građevinskih objekata	21.000,00
0411	415-3	Tekuće održavanje opreme	7.000,00
	417	Renta	91.100,00
0411	417-1	Zakup objekata	91.100,00
	419	Ostali izdaci	15.710,00
0411	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	4.510,00

0411	419-2	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	500,00
0411	419-3	Izrada i održavanje softvera	4.000,00
0411	419-4	Osiguranje	4.000,00
0411	419-6	Komunalne naknade	2.700,00
	43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	2.000,00
	431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	2.000,00
0411	431-8	Ostali transferi pojedincima	2.000,00
	44	Kapitalni izdaci	9.250,00
	441	Kapitalni izdaci	9.250,00
0411	441-5	Izdaci za opremu	9.250,00
	46	Otplata dugova	
	463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	
0411	463-0	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	
Aktivnost 15 004 004 002		Kontrola državne pomoći	172.835,43
	4	Izdaci	172.835,43
	41	Tekući izdaci	170.835,43
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	150.635,43
0411	411-1	Neto zarade	113.632,20
0411	411-2	Porez na zarade	5.286,60
0411	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	22.008,69
0411	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	8.908,02
0411	411-5	Opštinski prirez	799,92
	412	Ostala lična primanja	4.000,00
0411	412-5	Otpremnine	1.500,00
0411	412-7	Ostale naknade	2.500,00
	414	Rashodi za usluge	10.000,00
0411	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	10.000,00
	419	Ostali izdaci	6.200,00
0411	419-3	Izrada i održavanje softvera	6.200,00
	43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	2.000,00
	431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	2.000,00
0411	431-8	Ostali transferi pojedincima	2.000,00

8. Zaključak

Vlada Crne Gore daje saglasnost na Finansijski plan Agencije za zaštitu za 2024. godinu u iznosu od: **825.675,77 €**.

Broj:

Podgorica, 01.02.2024. godine